

*Powiatowa Stacja
Sanitarno – Epidemiologiczna
w Końskich*

**STAN SANITARNY
POWIATU KONECKIEGO
2021**

Końskie, marzec 2022

Szanowni Państwo

Wzorem lat ubiegłych przedkładam Państwu w załączeniu ocenę stanu sanitarnego powiatu koneckiego za rok 2021 zgodnie z art.12a ust. 3 ustawy z dnia 14 marca 1985r: o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (tekst jednolity: Dz. U. z 2021 r., poz. 195) i serdecznie zapraszam Państwa do zapoznania się z cyklicznie wydawanym przez Powiatową Stację Sanitarно – Epidemiologiczną w Końskich raportem o stanie sanitarnym powiatu koneckiego.

Niniejsze opracowanie stanowi raport o bieżącym stanie sanitarnym i sytuacji epidemiologicznej powiatu koneckiego, wskazuje na najważniejsze zagrożenia, przyczyny ich powstawania oraz kierunki dalszych działań zapobiegawczych.

Raport zawiera informację o warunkach higieny środowiska; higieny pracy w zakładach pracy; higieny procesów nauczania i wychowania; higieny wypoczynku i rekreacji; zdrowotnych żywności, żywienia i produktów kosmetycznych, higieniczno – sanitarnych, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne, warunkach sanitarnych obiektów użyteczności publicznej oraz obejmuje działalność oświatowo - zdrowotną i promocję zdrowia.

Pragnę zwrócić Państwa uwagę na szeroki zakres zadań z zakresu zdrowia publicznego, do których realizacji powołana została Państwowa Inspekcja Sanitarna.

Działalność Państwowej Inspekcji Sanitarnej ukierunkowana jest na ochronę zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych oraz zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i chorób zawodowych.

Podjęmowane działania służą zapewnieniu bezpieczeństwa sanitarnego mieszkańcom powiatu koneckiego poprzez sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego oraz prowadzenie działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych i innych chorób powodowanych warunkami środowiska. Szczególne działania o szerokim zakresie prowadzone są w kierunku szerzenia oświaty zdrowotnej.

Sytuację epidemiologiczną i stan sanitarny powiatu koneckiego opracowano na podstawie informacji i materiałów własnych zebranych podczas kontroli/wizytacji nadzorowanych obiektów i na podstawie przeprowadzonych dochodzeń epidemiologicznych.

Realizując zasadę pełnego dostępu opinii publicznej do informacji dotyczącej bezpieczeństwa sanitarnego, pełny tekst raportu mogą Państwo znaleźć na stronie internetowej PSSE w Końskich - <https://www.gov.pl/psse-konskie>.

**Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny
w Końskich**
Anna Wojtasieńska
Anna Wojtasieńska

Spis treści

Wstęp.....	1
I. Ocena zagrożenia epidemiologicznego.....	4
II. Jakość wody do spożycia i ciepłej wody użytkowej.....	7
III. Zapobiegawczy nadzór sanitarny.....	9
IV. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej i kąpielisk.....	10
V. Stan sanitarny podmiotów, w których wykonywana jest działalność lecznicza.....	13
VI. Warunki sanitarno – higieniczne środowiska pracy.....	14
VII. Działania w zakresie zmniejszenia zagrożeń zdrowia publicznego stwarzanych przez nowe narkotyki (tzw. „dopalacze”).....	16
VIII. Nadzór nad placówkami nauczania, wychowania i wypoczynku dzieci i młodzieży.....	17
IX. Nadzór nad bezpieczeństwem żywności, żywienia i produktów kosmetycznych.....	19
X. Promocja zdrowia i oświata zdrowotna.....	24
Podsumowanie.....	26

Wstęp

Państwowa Inspekcja Sanitarna działa na podstawie *ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (tekst jednolity: Dz. U. z 2021 r., poz. 195)* została powołana w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed wpływem czynników szkodliwych lub uciążliwych, zapobiegania powstawaniu chorób zakaźnych i zawodowych.

Realizuje zadania z zakresu zdrowia publicznego poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami:

- higieny środowiska;
- higieny pracy w zakładach pracy;
- higieny procesów nauczania i wychowania;
- higieny wypoczynku i rekreacji;
- zdrowotnymi żywności, żywienia i produktów kosmetycznych;
- higieniczno – sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne.

Jednostki organizacyjne Państwowej Inspekcji Sanitarnej realizują wymienione zadania sprawując zapobiegawczy i bieżący nadzór sanitarny oraz prowadząc działalność zapobiegawczą i przeciwepidemiczną, a także oświatowo – zdrowotną, promującą zdrowie.

Zgodnie z *rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 października 2014 r. w sprawie systemów wymiany informacji w zakresie dotyczącym zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej (tekst jednolity: Dz. U. z 2021 r., poz. 226)* w Powiatowej Stacji Sanitarnej - Epidemiologicznej w Końskich funkcjonują następujące ogólnopolskie systemy informatyczne:

- System Nadzoru Epidemiologicznego nad Chorobami Zakaźnymi;
- Krajowy System Wczesnego Ostrzegania i Reagowania dla Chorób Zakaźnych;
- System Ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej (SEPIS);
- System Monitoringu Jakości Wody Przeznaczonej do Spożycia przez Ludzi;
- System Monitoringu Jakości Wody w Kąpieliskach;
- System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (RASFF) w Polsce;
- Elektroniczny System Nadzoru nad Dystrybucją Szczepionek (ESNDS);
- System Monitorowania Informacji o Środkach Zastępczych i Nowych Substancjach Psychoaktywnych (SMIOD).

Zadania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w powiecie koneckim wykonuje Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny, jako organ rządowej administracji zespolonej w województwie. Powiatowa Stacja Sanitarnej - Epidemiologicznej jest jednostką budżetową będącą podmiotem leczniczym finansowanym z budżetu państwa.

W działalności kontrolnej Państwowej Inspekcji Sanitarnej wdrożono system jakości i ustalono jednolite procedury kontroli obiektów i urządzeń, gwarantując uzyskanie wiarygodnych wyników kontroli, jak również skuteczną realizację zaplanowanych celów w obszarze ochrony zdrowia mieszkańców powiatu koneckiego.

Ocenę stanu sanitarnego powiatu oraz sytuacji epidemiologicznej za rok 2021 opracowano na podstawie wyników przeprowadzonych kontroli, pobranych do badań laboratoryjnych próbek żywności i wody, a także na podstawie zgłoszeń chorób zakaźnych i zawodowych oraz przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych i ich analizy.

Skala realnych i potencjalnych zagrożeń decydowała o tym, jakie zadania z zakresu zdrowia publicznego były przedmiotem systematycznego nadzoru i wynikających z nich działań kontrolnych i represyjnych.

Państwowa Inspekcja Sanitarna w Końskich obejmowała swoim działaniem w 2021 r. **8 gmin oraz 3 miasta: Końskie, Stąporków i Radoszyce.**

W roku 2021 (stan na 31.12.2021 r.) w ewidencji komórek organizacyjnych PSSE w Końskich znajdowało się **2317** obiektów nadzorowanych.

Od początku roku sprawozdawczego realizacja zadań statutowych odbywała się zgodnie z „Planem zasadniczych przedsięwzięć na rok 2021r.” obejmującym główne kierunki działania, zasadnicze zamierzenia oraz harmonogramem nadzoru nad obiektami. **Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Końskich w roku 2021 realizował działania w zakresie zapobiegania szerzeniu się wirusa, zwalczania koronawirusa SARS-CoV-2 powodującego chorobę COVID-19, ze względu na trwający od dnia 20 marca 2020 r. stan epidemii na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2.** Działania kontrolne zgodnie z harmonogramem kontroli wykonywane były w ograniczonym zakresie, z zachowaniem rygoru sanitarnego. Ponadto prowadzone były wzmożone wizytacje obiektów w zakresie przestrzegania przepisów przeciwepidemicznych.

W ramach realizacji działań związanych z zapobieganiem, zwalczaniem oraz minimalizowaniem skutków COVID-19 prowadzono m.in. kontrole obiektów handlowych, usługowych, branży gastronomicznej, placówek oświatowych, stacji paliw, itd. W zakresie przestrzegania przepisów przeciwepidemicznych w związku z wystąpieniem stanu epidemii wywołanym zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 przeprowadzono **1431** kontroli obiektów na terenie powiatu koneckiego.

Przeprowadzono ogółem **16652** kontroli i wizytacji, wydano **222** decyzje ogółem, w tym **168** merytorycznych i **54** płatniczych, **13** postanowień, nałożono **14** mandatów na kwotę **5590 zł**, nałożono **1** karę pieniężną na **1500 zł**.

W ramach urzędowej kontroli żywności, monitoringu jakości wody do spożycia, z kąpielisk i basenów pobrano ogółem **345** próbek do badań, w tym **171** próbek wody i **174** próbki żywności.

Przeprowadzono **1001** badań dotyczących higienicznej oceny warunków pracy uczniów, tj. **146** ocen tygodniowych rozkładów lekcyjnych, które oceniono w 14 placówkach, łącznie

w 146 oddziałach klasowych oraz **855** ocen ergonomii mebli szkolnych i przedszkolnych, które oceniono w 11 placówkach, łącznie 855 stanowisk. Wykonano również **2565** oznaczeń fizycznych, tj. w 11 placówkach w 64 oddziałach dokonano pomiaru wzrostu ucznia, wysokości stolika oraz krzesła dla 855 stanowisk pracy.

Prezentowane dane statystyczne pochodzą ze sprawozdań statystycznych za rok 2021 sporządzonych przez Powiatową Stację Sanitarno - Epidemiologiczną w Końskich w ramach badań statystycznych statystyki publicznej i stanowią porównawczą analizę występowania chorób zakaźnych, zawodowych, wyników badań i kontroli nadzorowanych obiektów wraz z ich oceną w ramach szacowania ryzyka zdrowotnego.

Wyniki działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej pozwalają na ocenę sytuacji epidemiologicznej i stanu sanitarnego powiatu koneckiego uwzględniającą istniejące oraz mogące się pojawić zagrożenia oraz podejmowanie niezbędnych działań interwencyjnych.

Realizacja zadań odbywała się poprzez pracę w zakresie określonym w ustawie o Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz w oparciu o wytyczne Głównego Inspektora Sanitarnego.

Przeprowadzana analiza wyników działań nadzorowych na terenie powiatu koneckiego, wskazuje, że stan bezpieczeństwa sanitarnego społeczeństwa ulega stałej poprawie. Nadal jednak, stwierdza się negatywne zjawiska w sferze sanitarnej oraz epidemiologicznej, co świadczy o konieczności kontynuowania stałego nadzoru sanitarnego, obejmujące działania prewencyjne, monitoringowe i naprawcze.

I. Ocena zagrożenia epidemiologicznego

W 2021 r. w związku z trwającym stanem epidemii na terenie Rzeczypospolitej Polskiej wywołanym zakażeniami koronawirusem SARS-CoV-2 działalność przeciwepidemiczna Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Końskich skoncentrowana była na zwalczaniu zakażeń koronawirusem SARS-CoV-2.

W ramach realizacji działań związanych z zapobieganiem, zwalczaniem oraz minimalizowaniem skutków COVID-19 prowadzono m.in. kontrole zakładów pracy, obiektów usługowych, branży gastronomicznej, placówek oświatowych, stacji paliw, itd. **W zakresie przestrzegania przepisów przeciwepidemicznych w związku z wystąpieniem stanu epidemii wywołanym zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 przeprowadzono 1431 kontroli obiektów na terenie powiatu koneckiego.**

Na terenie powiatu koneckiego w 2021 r. szczepieniom w ramach realizacji Programu Szczepień Ochronnych **podlegało 12051 dzieci i młodzieży do lat 19.** Pracownicy Sekcji Przeciwepidemicznej PIS w Końskich prowadzą nadzór nad dystrybucją i zużyciem preparatów szczepionkowych oraz warunkami wykonywania szczepień. Na terenie powiatu koneckiego znajduje się **13 punktów szczepień**, w których w 2021 r. **przeprowadzono 8 kontroli.** Wykonawstwo szczepień przebiega zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych i utrzymane jest na dobrym poziomie. Punkty szczepień spełniają wymogi gabinetów zabiegowych i zapewniają prawidłowe warunki chłodnicze do przechowywania szczepionek udokumentowane procedurami. Pielęgniarki wykonujące szczepienia posiadają kurs immunoprofilaktyki. Wykonawstwo szczepień w powiecie koneckim należy ocenić jako dobre, od lat utrzymuje się na poziomie wyższym niż średnia dla Polski.

Ocenę sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych w powiecie koneckim opracowano, w oparciu o dane zgłoszonych przypadków zachorowań i zakażeń do Powiatowej Stacji Sanitarnej - Epidemiologicznej w Końskich. Dokonana na tej podstawie ocena wskazuje, że konieczność skupienia aktywności podmiotów leczniczych na leczeniu zakażeń koronawirusem SARS-CoV-2 spowodowała spadek zgłaszalności innych jednostek chorobowych.

Dane za rok 2021, zostały porównane z danymi za rok 2020 oraz w niektórych chorobach z danymi za ostatnie kilka lat.

Do PSSE w Końskich wpłynęło **3522** (rok 2020 - 2542 przypadki) przypadków zgłoszeń podejrzeń zachorowań i zachorowań na choroby zakaźne. Łącznie w 2021 r. przeprowadzono **14 293 dochodzeń epidemiologicznych**, w związku ze zgłoszeniem podejrzeń

zachorowań i zachorowań na choroby zakaźne (rok 2020 - 11144 dochodzeń epidemiologicznych).

Grypa oraz zachorowania grypopodobne, w okresie przed pandemią koronawirusa SARS-CoV-2, była jedną z jednostek chorobowych odznaczającą się najwyższym wskaźnikiem zapadalności wśród chorób zakaźnych występujących w Polsce. W 2021 roku nie zgłoszono do Państwowego Powiatowego Inspektora w Końskich zachorowań lub podejrzeń zachorowań na grypę (w 2020 r. – zgłoszono **157** przypadków zachorowań na grypę i choroby grypopodobne, niepotwierdzonych laboratoryjnie).

Spadek zachorowań na grypę związany jest prawdopodobnie z wprowadzonymi środkami ostrożności: dystansem społecznym, myciem i dezynfekcją rąk, stosowaniem maseczek, zamknięciem szkół i sklepów, izolacją.

Najskuteczniejszą metodą zapobiegania grypie są szczepienia ochronne. Dostępne szczepionki p/grypie zawierają antygeny wirusa grypy wywołującego zachorowania potwierdzone badaniami laboratoryjnymi. Ponieważ poziom odporności zabezpieczający przed zachorowaniem osiąga się dopiero po upływie około 2 tygodni od dnia szczepienia, najskuteczniejsze jest poddanie się szczepieniom przed rozpoczęciem sezonowego wzrostu zachorowań na grypę.

W roku 2021 zarejestrowano 1 przypadek **Wirusowego zapalenia wątroby typu A**. Wirusowe zapalenie wątroby typu A (WZW A) jest wysoce zakaźną chorobą wywoływaną przez wirus zapalenia wątroby typu A (hepatitis A virus, HAV). Schorzenie charakteryzuje się stanem zapalnym i powiększeniem narządu. HAV jest jedną z wielu przyczyn powodujących zapalenie wątroby (hepatitis). Znane są co najmniej 4 inne wirusy hepatotropowe, które także wywołują zapalenie wątroby: B, C, D, E. WZW A szerzy się przez bezpośredni kontakt z osobami zakażonymi, a także zanieczyszczoną wodę i żywność. Chociaż przebieg WZW A może być w niektórych przypadkach ciężki, to choroba kończy się wyleczeniem i nie przechodzi w stan przewlekły, jak w przypadku zakażenia innymi wirusami. Aby uniknąć ciężkiego zakażenia WZW typu A warto przyjąć szczepienia ochronne przeciw ww. patogenowi. Szczepienia przeciw WZW A są szczepieniami zalecanymi, szczególnie dla osób wyjeżdżających do krajów o wysokiej endemiczności zachorowań (ponieważ większość naszego społeczeństwa nie nabyła odporności w sposób naturalny ze względu na niewielką liczbę zachorowań w Polsce).

Gruźlica jest chorobą zakaźną, wywołaną zakażeniem prątkiem gruźlicy, która z reguły zajmuje płuca, choć zdarzają się przypadki gruźlicy pozapłucnej. Do Powiatowej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej w Końskich w 2021 roku zgłoszono **20 przypadków** zachorowań na gruźlicę płuc, w tym 1 przypadek gruźlicy pozapłucnej (gruźlica układu moczowego).

W 2021 r. zarejestrowano **1 przypadek choroby wywołanej przez Streptococcus pneumoniae**. Patogen **Streptococcus pneumoniae** występuje na całym świecie, szerzy się

drogą kropelkową lub przez bezpośredni kontakt z wydzieliną dróg oddechowych chorego lub nosiciela. Dostępna jest skuteczna szczepionka zapobiegająca zakażeniom wywołanym przez patogen **Streptococcus pneumoniae**. Jest ona bezpłatna dla dzieci urodzonych po 31.12.2016 r., a dla osób nieszczepionych jest szczepionką zalecaną i odpłatną. Wprowadzone od 2017 roku szczepienia wszystkich niemowląt powinny w ciągu kilku lat przynieść znaczącą poprawę sytuacji epidemiologicznej zachorowań nie tylko wśród populacji szczepionej, ale również u osób w starszym wieku stanowiących kolejną grupę o zwiększonym ryzyku występowania inwazyjnej choroby pneumokokowej.

W związku ze zgłoszonym przez lekarzy w 2021 r. **narażeniem na wściekliznę**, przeprowadzono **62 dochodzenia epidemiologiczne** z powodu pokąsań przez zwierzęta, w tym **7 przypadków pokąsania przez kota, 1 przypadek pokąsania przez szczura i 54 przypadków pokąsań przez psy**. Do szczepień p/wściekliznie zakwalifikowano **9 osób** (w 2020 r. - 8 osób).

Pozostałe jednostki chorobowe wykazują tendencję spadkową.

W 2021 r. nie notowano zachorowań choroby meningokokowej, odry, wirusowego zapalenia wątroby typu B i C, wirusowego zapalenia mózgu i opon mózgowych, zatruc pestycydami, zatruc grzybami.

Ogniska zatrucia/zakażenia pokarmowego nie rejestrowano.

II. Jakość wody do spożycia i ciepłej wody użytkowej

Państwowa Inspekcja Sanitarna nadal prowadziła na bieżąco **monitoring jakości wody do spożycia**.

W 2021 r. PPIS w Końskich objął nadzorem sanitarnym **22 urządzenia wodociągowe, w tym 18 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę i 4 podmioty wykorzystujące wodę, pochodzącą z indywidualnego ujęcia** w ramach działalności gospodarczej lub w budynkach użyteczności publicznej.

Skontrolowano **100%** urządzeń wodociągowych znajdujących się w ewidencji PSSE w Końskich.

W 2021 r. zostało wszczęte postępowanie administracyjne w związku z **pogorszeniem się jakości wody w 3 wodociągach zbiorowego zaopatrzenia w wodę i 1 innym podmiocie**.

Stwierdzono zanieczyszczenie mikrobiologiczne wody (obecność bakterii grupy coli) z wodociągów: Mnin gm. Słupia Konecka, Przyłogi gm. Smyków, Koliszowy HUZAR.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Końskich wydał **3 decyzje** stwierdzające **brak przydatności wody do spożycia** z ww. wodociągów, nakazano m.in. niezwłoczne podjęcie działań naprawczych mających na celu doprowadzenie wody z przedmiotowych wodociągów do jakości odpowiadającej wymogom określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r.

Stwierdzono nieprawidłowy skład fizykochemiczny wody w 1 wodociągu Dęba gm. Ruda Maleniecka.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Końskich wydał **1 decyzję** stwierdzającą **warunkową przydatność wody do spożycia** w wodociągu Dęba ze względu na **ponadnormatywne wartości żelaza i mętności**.

Na koniec roku sprawozdawczego 2021 oceniono, że jakość wody z większości wodociągów nadzorowanych przez PPIS w Końskich odpowiadała wymogom rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. poz. 2294).

Państwowa Inspekcja Sanitarna w Końskich przeprowadziła **kontrole jakości ciepłej wody użytkowej** w kierunku obecności **bakterii Legionella sp.** w podmiotach leczniczych (2 szpitale, 1 hospicjum i 1 inny podmiot), budynkach zamieszkania zbiorowego (2 hotelach, 2 motelach i 3 obiektach pomocy społecznej, 2 pływalniach) – pobrano ogółem **44 próbki wody**.

Jakość wody w instalacjach ciepłej wody użytkowej nie budziła zastrzeżeń, za wyjątkiem wody z 1 obiektu (obiekt pomocy społecznej), gdzie w 2 próbkach ciepłej wody, stwierdzono ponadnormatywną obecność bakterii Legionella sp. - „średnie” skażenie ciepłej wody w instalacji wewnętrznej ciepłej wody.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Końskich wydał ogółem **1 decyzję administracyjną** (obiekt pomocy społecznej), nakazującą bezzwłoczne podjęcie działań naprawczych polegających na doprowadzeniu jakości wody ciepłej użytkowej w instalacjach wewnętrznych do wartości zgodnych z rozporządzeniem.

W wyniku badań jakości ciepłej wody użytkowej wykonanych w ramach kontroli wewnętrznej przez właścicieli obiektów, stwierdzono, że jakość wody ciepłej spełnia wymagania sanitarne.

Ponadto kontrola jakości wody **na pływalni** przeprowadzona w ramach nadzoru sanitarnego wykazała **obecność bakterii Legionella sp. w nieckach basenowych** oraz **wodzie wprowadzanej do niecek basenowych z systemu cyrkulacji**. Powyższe **przekroczenie miało charakter krótkotrwały**. W wyniku działań naprawczych podjętych przez zarządcę pływalni jakość wody basenowej doprowadzono do składu mikrobiologicznego spełniającego obowiązujące wymagania określone w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. poz. 2016 z późn. zm.), co potwierdziły wyniki badania jakości wody basenowej w kierunku Legionella sp. przeprowadzone w ramach kontroli wewnętrznej.

Kwestię bardzo istotną dla stanu bezpieczeństwa sanitarnego powiatu koneckiego stanowi zabezpieczenie awaryjnych źródeł zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi lub zapasu wody na wypadek wystąpienia sytuacji awaryjnych.

Zabezpieczenie awaryjne w razie skażenia mikrobiologicznego wody lub awarii ujęć na terenie powiatu koneckiego, ze względu na brak studni publicznych oraz zbyt małą ilość cystern i innych zbiorników magazynujących wodę w środkach transportu w dalszym ciągu **jest niezadowalające** pomimo pewnej poprawy w tym zakresie, tj. wyposażenia części przedsiębiorstw wodociągowych w atestowane zbiorniki przeznaczone do kontaktu z żywnością i wodą pitną, umożliwiające dowóz wody na wypadek konieczności zapewnienia mieszkańcom zastępczego zaopatrzenia w wodę do spożycia.

III. Zapobiegawczy nadzór sanitarny

Przedmiotem działalności zapobiegawczego nadzoru sanitarnego było uzgadnianie i opiniowanie pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych:

- wniosków dotyczących konieczności wykonania raportu oddziaływania inwestycji na środowisko i jego zakresu,
- przedsięwzięć przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach,
- dokumentacji projektowych dotyczących budowy oraz zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych,
- przystąpienia do użytkowania przedsięwzięcia,
- uzgadnianie i opiniowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Mając na uwadze ochronę zdrowia publicznego, organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w ramach prowadzonych postępowań oraz uzgodnień w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego przyczyniają się do eliminacji nieprawidłowości w zakresie sanitarno – higienicznym, zapewniają właściwe warunki sanitarno-zdrowotne w miejscach pobytu ludzi, a także odpowiednie warunki pracy.

W 2021 r. Nadzór Zapobiegawczy zajął **116 stanowisk**, których celem było zapewnienie właściwych warunków higienicznych i zdrowotnych w obiektach na etapie planowania, projektowania, realizacji i dopuszczenia do użytkowania, oraz wydał **13 decyzji płatniczych** i przeprowadził **13 kontroli**.

Wydano w I instancji 1 decyzję merytoryczną.

Ilość załatwianych spraw i wydanych opinii przez Nadzór Zapobiegawczy w poszczególnych zakresach tematycznych w roku 2021:

- Liczba zajętych stanowisk dotyczących strategicznej oceny oddziaływania na środowisko:
 - uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko – **4**,
 - opinie projektu dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko – **4**,
- Liczba zajętych stanowisk dotyczących oceny oddziaływania na środowisko:
 - opinia co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko – **5**,
 - wydane opinie w sprawie zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko – **48**,
 - wydane opinie w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach – **5**,
- Uzgodnienie dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych – **30**,
- Liczba zajętych stanowisk dotyczących uczestniczenia w dopuszczeniu do użytkowania obiektu budowlanego – **10**,
- Liczba zajętych stanowisk dotyczących innych spraw – **10**.

IV. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej i kąpielisk

W roku 2021 na **300 obiektów użyteczności publicznej** ujętych w ewidencji Powiatowej Stacji Sanitarnej - Epidemiologicznej w Końskich skontrolowano **168 obiektów**, przeprowadzono w nich **182 kontrole sanitarne**, dodatkowo przeprowadzono **16 kontrole innych obiektów** (nie ujętych w ewidencji: ekshumacje, samochody do przewozu zwłok i szczątków ludzkich) oraz **1 kontrolę jakości wody z kąpieliska**.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Końskich w roku 2021 wydał **8 decyzji zezwalających na przeprowadzenie ekshumacji zwłok/szczątków ludzkich oraz 1 decyzję - uchylenie** wydanej decyzji. Ekshumacja zwłok/szczątków jest dopuszczalna w okresie od 16 października do 15 kwietnia i przeprowadza się ją we wczesnych godzinach rannych przy zachowaniu odpowiednich warunków sanitarnych. Przedstawiciele Państwowej Inspekcji Sanitarnej sprawowali nadzór nad prawidłowym przebiegiem czynności ekshumacyjnych i warunkami sanitarnymi przewozu zwłok. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

Na wniosek Starosty Koneckiego, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Końskich w roku 2021 wydał **11 opinii w formie postanowienia na sprowadzenie zwłok z zagranicy**.

Stan sanitarno – techniczny nadzorowanych urządzeń wodnych, tj. **kąpieliska i pływalni** odpowiadał wymaganiom sanitarnym.

W sezonie letnim 2021 r. na terenie powiatu koneckiego Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny nadzorem objął **1 kąpielisko w Sielpi Wielkiej** na zbiorniku wodnym w Sielpi o długości linii brzegowej 50 m.

Do PPIS w Końskich wpłynął **1 projekt uchwały Rady Miejskiej w Końskich** w sprawie wykazu kąpielisk na terenie gminy Końskie. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Końskich po dokonaniu uzgodnień, zaopiniował projekt pozytywnie.

Organizator kąpieliska – **Ośrodek Sportu i Rekreacji m. Końskie Sp. z o. o. w likwidacji z siedzibą w Końskich ul. kpt. Stoińskiego 3**, podejmował właściwe środki zarządzania oraz sprawowania nadzoru nad jakością wody w kąpielisku, poprzez uzgodnienie z PPIS w Końskich harmonogramu pobierania próbek wody z kąpieliska, który zrealizowano zgodnie z ustaleniami; oznakowanie kąpieliska tablicami informacyjnymi; systematyczne, wizualne nadzorowanie wody w kąpielisku; badanie próbek wody z kąpieliska w laboratorium PIS w Skarżysku – Kamiennej i przekazywanie wyników badań PPIS w Końskich, celem dokonania bieżącej oceny jakości wody.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Końskich na podstawie wyników badań próbek wody pobranych w ramach kontroli urzędowej (przed sezonem **w ramach kontroli urzędowej** pobrano do badania **1 próbkę wody**) i wewnętrznej (w sezonie **w ramach kontroli wewnętrznej** pobrano do badania **3 próbki wody**) z kąpieliska w Sielpi, dokonał **4 bieżące oceny jakości wody i 1 sezonową ocenę jakości wody** stwierdzając **przydatność wody do kąpeli**. Nie zanotowano wystąpienia krótkotrwałych zanieczyszczeń ani sytuacji wyjątkowych będących wydarzeniem lub splotem wydarzeń mających wpływ na jakość wody w kąpielisku. Stan sanitarny zbiornika w Sielpi i jego otoczenia nie budził zastrzeżeń.

W nadzorowanym kąpielisku **jakość wody odpowiadała wymaganiom**, PPIS w Końskich informował na bieżąco o jakości wody w kąpielisku poprzez zainteresowany urząd i instytucje oraz środki masowego przekazu.

W sezonie letnim 2021 r. kąpielisko wyposażono w 2 sanitariaty kontenerowe, skanalizowane. Ponadto na przystanku rowerowym Green Velo znajdującym się w lesie przy plaży naprzeciwko parkingu strzeżonego jest 1 sanitariat skanalizowany, pozostałą infrastrukturę przystanku stanowią: parking dla rowerów, miejsce odpoczynku dla rowerzystów (zadaszona wiatka, stolik, ławki) nawierzchnia przystanku utwardzona kostką brukową.

W sezonie letnim 2021 r. w miejscowości turystyczno – wypoczynkowej Sielpia w porównaniu do wcześniejszego okresu nadal pozostaje utrudniony dostęp do toalet publicznych, z uwagi na zmniejszenie ich liczby, niski standard pomieszczeń i ich wyposażenia.

Przed sezonem letnim 2021 r. w dalszym ciągu prowadzone były prace związane z rewitalizacją zbiornika wodnego oraz terenu plaży i kąpieliska w Sielpi tj. oczyszczanie i odmulanie czaszy zbiornika wodnego, drenowanie i osuszanie dna, formowanie skarp wokół zbiornika.

W sezonie letnim 2021 r. na terenie powiatu koneckiego funkcjonowały **2 miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli w Radoszycach**.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Końskich zaopiniował pozytywnie projekt uchwały Rady Miejskiej w Radoszycach. W sezonie letnim 2021 r. na zbiorniku retencyjnym Radoszyce utworzono dwa miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli pod nazwą:

- „Plaża nr 1” – długość linii brzegowej 150m od strony zachodniej zbiornika,
- „Plaża nr 2” – długość linii brzegowej 177m od strony północnej zbiornika,

Czas trwania sezonu kąpielowego w miejscach wykorzystywanym okazjonalnie do kąpeli na zbiorniku retencyjnym Radoszyce:

- ”Plaża nr 1”, trwał od 02.07.2021r. do 31.07.2021r;
- ”Plaża nr 2”, trwał od 01.08.2021r. do 30.08.2021r.

Organizator MOWDK – Gmina Radoszyce, w sezonie letnim 2021 r. prowadził kontrolę wewnętrzną jakości wody w miejscach wykorzystywanych do kąpeli wg harmonogramu pobierania próbek wody uzgodnionego z PPIS w Końskich, z częstotliwością określoną w art. 42 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (tekst jednolity: Dz. U. z 2021r. poz. 2233 z późn. zmianami), tj. **nie wcześniej niż 10 dni przed otwarciem sezonu kąpielowego oraz nie mniej niż 1 próbki w sezonie kąpielowym, w okresie funkcjonowania MOWDK**, systematycznie, wizualnie monitorował wodę w pod kątem występowania zanieczyszczeń niekorzystnie wpływających na jej jakość i stanowiących zagrożenie dla zdrowia kąpiących się osób, za prowadzenie przedmiotowych czynności w trakcie sezonu odpowiedzialnymi byli ratownicy. **Pobrano ogółem 4 próbki wody z przedmiotowych miejsc do kąpeli.**

Przeprowadzono 3 kontrole sanitarne MOWDK.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Końskich w oparciu o wyniki badań laboratoryjnych próbek wody pobranych **w ramach kontroli** wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę, wydał **4 bieżące oceny jakości wody** stwierdzające przydatność wody do kąpeli, komunikaty na bieżąco przekazywano do wiadomości zarządcy oraz jednostkom samorządowym i Komendantowi Komisariatu Policji.

W sezonie letnim 2021 obiekty funkcjonowały zgodnie z zaleceniami NIZP-PZH dla kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpeli w trakcie epidemii SARS-CoV-2 w Polsce.

W sezonie letnim 2021 r. podobnie jak w okresie wcześniejszym nie uruchomiono miejsca wykorzystywanego do kąpeli w Stąporkowie przy ul. Miłej.

W ewidencji PSSE w Końskich znajdują się **2 pływalnie**: Pływalnia Miejska w Końskich i Pływalnia Kryta przy Świętokrzyskim Centrum Rehabilitacji w Czarnieckiej Górze. W 2021 r. przeprowadzono **2 kontrole** stanu sanitarnego pływalni, **2 kontrole jakości wody z pływalni**, pobrano **15 próbek wody** do badania w tym **2 próbki wody** doprowadzanej do pływalni.

W ocenie Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Końskich na terenie powiatu koneckiego **liczba toalet dostępnych publicznie w stosunku do liczby mieszkańców jest niewystarczająca**, a odpowiednia liczba toalet dostępnych publicznie jest jednym z elementów, które mają wpływ na zapewnienie bezpieczeństwa sanitarnego.

W dalszym ciągu na terenie powiatu nie w pełni uporządkowana jest gospodarka ściekowa.

V. Stan sanitarny podmiotów, w których wykonywana jest działalność lecznicza

PPIS w Końskich nadzoruje **167 podmiotów wykonujących działalność leczniczą**, w tym: **43 podmioty lecznicze** – 2 szpitale, 3 inne niż szpitale, 38 podmiotów leczniczych wykonujących ambulatoryjne świadczenia zdrowotne (przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria, medyczne laboratoria diagnostyczne, inne) oraz **124 praktyki zawodowe** prowadzące działalność leczniczą.

W 2021 r. skontrolowano ogółem przez przedstawicieli PPIS w Końskich **36 podmiotów wykonujących działalność leczniczą**, w tym 21 podmiotów leczniczych, 15 praktyk zawodowych prowadzących działalność leczniczą.

W roku sprawozdawczym ogółem **przeprowadzono 45 kontroli podmiotów, w których wykonywana jest działalność lecznicza**, w tym: 30 kontroli podmiotów leczniczych i 15 kontroli praktyk zawodowych prowadzących działalność leczniczą.

Decyzji administracyjnych nie wydano, zaleceń nie udzielono.

W skontrolowanych obiektach poddawano ocenie między innymi stan sanitarno-techniczny pomieszczeń, dezynfekcję i sterylizację narzędzi i sprzętu medycznego, postępowanie z odpadami medycznymi w miejscach ich wytwarzania oraz czasowego gromadzenia, postępowanie z odpadami komunalnymi, postępowanie z bielizną czystą i brudną, opracowanie i zastosowanie procedur medycznych.

Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowy, środki dezynfekcyjne i czystościowe oraz sprzęt niezbędny do utrzymania czystości w nadzorowanych podmiotach jest prawidłowe.

Naruszenia wymagań sanitarno – higienicznych w zakresie utrzymania czystości i porządku nie stwierdzono.

Dostępność i użycie środków ochrony osobistej personelu jest odpowiednie do zagrożenia. Sprzęt wielorazowego użytku wyjaławiany jest w autoklawach.

Podmioty lecznicze posiadają opracowane i wdrożone procedury medyczne, mające na celu minimalizację zakażeń.

VI. Warunki sanitarno – higieniczne środowiska pracy

W 2021 r. w ewidencji Sekcji Nadzoru Środowiska Pracy znajdowało się **515 zakładów pracy**, w których było zatrudnionych **9522 pracowników**. Większość objętych ewidencją podmiotów to firmy zatrudniające do 50 pracowników – 476 firm, co stanowi 92% wszystkich nadzorowanych zakładów. Przeprowadzono 110 kontroli w 87 zakładach zatrudniających 2975 pracowników (w 2020 r. - 100 kontroli w 75 zakładach zatrudniających 2122 osób).

W nadzorowanych zakładach **nie stwierdzono przekroczeń NDS i NDN** czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy. (w 2020 r. odpowiednio: 494 zakłady zatrudniające 8499 pracowników, 72 osoby (1,2 %) pracowały w przekroczeniach NDS i NDN w 12 zakładach).

W wyniku przeprowadzonych kontroli **wydano 6 decyzji merytorycznych, 4 decyzje płatnicze** (w 2020 r. odpowiednio 10 decyzji merytorycznych, 10 płatniczych).

W ramach nadzoru nad warunkami pracy wydano 14 nakazów:

- brak instrukcji bhp/stanowiskowych – 4,
- pomieszczenia do przechowywania chemikaliów – 4,
- aktualizacji spisu stosowanych substancji chemicznych i ich mieszanin – 1,
- zapewnienie właściwych środków ochrony indywidualnej dla pracowników – 3,
- wstrzymanie stosowania produktu biobójczego – 1,
- przedłożenie dokumentów potwierdzających zwrot lub zniszczenie produktu biobójczego-1.

Stwierdzono, że pracodawcy poprawili warunki pracy, poprzez wygospodarowanie i odpowiednie dostosowanie pomieszczeń do przechowywania chemikaliów i ich stosowania, a także zakup właściwych środków ochrony indywidualnej dla pracowników stosujących na stanowiskach pracy substancje chemiczne i ich mieszaniny.

Przeprowadzono **22 kontrole** w ramach **nadzoru nad substancjami i preparatami chemicznymi oraz prekursorami**.

Wydano **4 decyzje** w ramach nadzoru nad substancjami i mieszaninami chemicznymi.

Przeprowadzono **15 kontroli** w ramach **nadzoru nad prekursorami kategorii 2 i 3**.

Przeprowadzono **39 kontroli** w ramach **nadzoru nad produktami biobójczymi**.

Wydano **1 decyzję dotyczącą wstrzymania** stosowania produktu biobójczego oraz przedłożenia do wglądu dokumentów potwierdzających zwrot lub zniszczenie tego produktu.

W ramach nadzoru nad przestrzeganiem przez podmioty gospodarcze przepisów dotyczących **szkodliwych czynników biologicznych** przeprowadzono ogółem **4 kontrole w 4 zakładach pracy** (nadleśnictwo, oczyszczalnie ścieków). Nie wydano decyzji.

W bieżącym roku **nie przeprowadzano kontroli** w zakresie występowania **czynników rakotwórczych i mutagennych**.

Sekcja Nadzoru Środowiska Pracy prowadzi **elektroniczną bazę danych informacji o czynnikach rakotwórczych** występujących w środowisku pracy i przesyła do centralnego rejestru czynników rakotwórczych w Łodzi.

Przeprowadzono **12 kontroli** w ramach nadzoru w zakresie **wprowadzania do obrotu detergentów**. Nie wydano decyzji.

Przeprowadzono **12 kontroli** w ramach nadzoru w zakresie **wprowadzania do obrotu produktów kosmetycznych**. Nie wydano decyzji.

W 2021 r. do PPIS w Końskich **27 zgłoszeń podejrzeń chorób zawodowych**, wydano **8 decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej** oraz **4 decyzje o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej** (w 2020 r. odpowiednio wpłynęło 25 zgłoszeń, wydano 22 decyzje o stwierdzeniu choroby zawodowej oraz 3 decyzje o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej).

Najczęściej stwierdzane w latach 2018 - 2021 choroby zawodowe to: pylice płuc, borelioza, zespół cieśni w obrębie nadgarstka.

Stwierdzone w roku 2021 choroby zawodowe to: **pylice płuc (6 przypadków co stanowi 75% przypadków)**, **borelioza (1 przypadek, co stanowi 12,5%)**, **nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi (1 przypadek, co stanowi 12,5%)**.

Współpracowano z Wojewódzkim Ośrodkiem Medycyny Pracy w Kielcach, w Łodzi i w Płocku Oddział w Radomiu w zakresie chorób zawodowych.

VII. Działania w zakresie zmniejszenia zagrożeń zdrowia publicznego stwarzanych przez nowe narkotyki (tzw. „dopalacze”)

Państwowa Inspekcja Sanitarna realizuje zadania w celu ochrony zdrowia ludzi także w obszarze przeciwdziałania zagrożeniom życia lub zdrowia stwarzanych przez nowe narkotyki, tzw. „dopalacze”, w skład których wchodzi nowe substancje psychoaktywne.

Kompetencje w zakresie kontroli przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w szczególności dotyczące zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych w rozumieniu *ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii* określa znowelizowana *ustawa z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej*.

Zgodnie z *art. 4 ust. 1 pkt 9a ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej* do zakresu działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie bieżącego nadzoru sanitarnego należy również kontrola przestrzegania przepisów *ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii*, dotyczących prowadzenia przez przedsiębiorców działalności w zakresie wytwarzania, przetwarzania, przerabiania, przywozu, wywozu, wewnątrzwspólnotowej dostawy lub wewnątrzwspólnotowego nabycia oraz wprowadzania do obrotu nowej substancji psychoaktywnej, w tym w postaci mieszaniny lub w wyrobie;

Minister Zdrowia realizując postanowienia *art. 44c ust. 13* ww. ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, *rozporządzeniem z dnia 6 marca 2019 r. (Dz. U., poz. 490)*, określił wykaz **18 podmiotów uprawnionych do przeprowadzania badań mających na celu ustalenie, czy dany produkt jest środkiem zastępczym.**

Na terenie powiatu koneckiego w 2021 roku nie funkcjonowały rozpoznane podmioty w zakresie wprowadzania do obrotu i produkcji nowych narkotyków.

W ramach monitoringu obecności na rynku nowych narkotyków w ubiegłym roku podczas przeprowadzania bieżących kontroli nie stwierdzono w obrocie produktów, które mogłyby być „dopalaczami”.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Końskich z uwagi na brak funkcjonujących oraz podejrzanych podmiotów gospodarczych o produkcję lub wprowadzanie do obrotu nowych substancji psychoaktywnych nie prowadził wspólnych kontroli z Policją lub Służbą Celną, jak również nie przejmował spraw w powyższym zakresie.

W 2021 roku współpracowano ze Szpitalnym Oddziałem Ratunkowym w Końskich w zakresie zgłaszania przypadków zatrucia „dopalaczami”. W roku sprawozdawczym nie odnotowano przedmiotowych zgłoszeń.

VIII. Nadzór nad placówkami nauczania, wychowania i wypoczynku dzieci i młodzieży

W 2021 r. **skontrolowano 70 stałych placówek nauczania i wychowania oraz 57 placówek wypoczynku letniego i zimowego.** Przeprowadzono w nich łącznie **127 kontroli.**

Wydano 2 decyzje na poprawę stanu sanitarno-technicznego dla 2 obiektów (szkoły podstawowe), dotyczące uzupełnienia ubytków w ogrodzeniach terenów placówek.

Ponadto wydano: **3 decyzje** zmieniające termin wykonania zarządzeń.

W roku 2021 nie zakończono żadnych postępowań administracyjnych. Obecnie toczą się 2 postępowania wszczęte przez PPIS w Końskich przed 2021 rokiem oraz 3 postępowania wszczęte przez ŚPWIS i dotyczą obiektów, których organem prowadzącym jest Powiat Konecki, przekazanych w 2020r. zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa pod nadzór PSSE Końskie.

W 2021 roku do PPIS w Końskich wpłynęły 2 interwencje:

1. Interwencja nadesłana drogą mailową, dot. podejrzewania przez osobę zgłaszającą „wystąpienia biegunki i wymiotów u dzieci w szkole”. Po przeanalizowaniu wszystkich zebranych informacji, ustalono, że na terenie szkoły nie doszło do żadnego zakażenia; interwencja nie potwierdziła się.

2. Interwencja nadesłana drogą mailową, dot. podejrzewania przez osobę zgłaszającą „grasowania wirusa CRSV w przedszkolu”. Uzyskano informacje z Sekcji Nadzoru Przewodniczącego o braku zgłoszenia podejrzenia lub rozpoznania zakażenia lub choroby zakaźnej oraz zgłoszenia wyniku badania w kierunku biologicznych czynników chorobotwórczych dotyczących zakażenia wirusem RSV na terenie okolicznych miejscowości. Interwencja nie potwierdziła się.

W 2021 roku wydawane były opinie dla szkół o czasowym zawieszeniu zajęć i przejściu w tryb pracy zdalnej spowodowane wystąpieniem zakażeń wirusem SARS-CoV-2, wywołującym chorobę COVID-19 wśród personelu i uczniów na terenie placówek oświatowo-wychowawczych. W 2021 roku opinie wydawane były w formie papierowej lub ustnej, łącznie wydano 99 opinii, w tym: 98 pozytywnych (wyrażających zgodę na przejście w tryb pracy zdalnej części lub całej placówki) i 1 negatywną.

Przeprowadzono **1001 badań dotyczących higienicznej oceny warunków pracy uczniów, tj. 146 badań** ocen tygodniowych rozkładów lekcyjnych i **855 badań** - oceny dostosowania mebli szkolnych do wzrostu uczniów zgodnie z wymaganiami ergonomii.

W placówkach nauczania i wychowania oraz wypoczynku stwierdza się, że zdecydowana większość placówek zapewnia uczniom/podopiecznym bezpieczne i higieniczne warunki. Stwierdza się dalszą **poprawę w zakresie:** wymiany umeblowania i wyposażenia

placówek w certyfikaty; poprawy oznakowania i dostosowania mebli do warunków antropometrycznych uczniów; zapewnienia środków higieny w sanitariatach; zapewnienia warunków do prowadzenia zajęć z WF, przeprowadzania termomodernizacji budynków; podnoszenia świadomości organizatorów wypoczynku dzieci i młodzieży w zakresie zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków wypoczynku.

Stwierdzone problemy w placówkach nauczania i wychowania

Nadal istniejącym **problemem jest brak opieki medycznej (pielęgniarki)** szczególnie w przedszkolach i szkołach na wsiach. We wszystkich placówkach **brak jest opieki lekarza i lekarza stomatologa. Brak gabinetów profilaktycznej opieki zdrowotnej. W żadnym skontrolowanym przedszkolu nie zapewniono opieki medycznej.**

Na 14 skontrolowanych szkół 4 posiadało urządzone gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej, w 10 zapewniono pomieszczenia zastępcze na terenie placówki.

Dożywianie prowadzone jest głównie w szkołach podstawowych w formie obiadów jednodaniowych przygotowywanych na miejscu lub dostarczanych w formie cateringu; niewielki odsetek szkół oferuje obiady dwudaniowe. Nadal można zaobserwować małe zainteresowanie uczniów obiadami pełnopłatnymi. Tylko dwie szkoły organizują śniadania szkolne, natomiast napoje wydawane są w ramach programu „Nowy program dla szkół- warzywa, owoce i produkt mleczny” dla uczniów klas I-V szkół podstawowych.

Brak wystarczającej infrastruktury do zajęć wf szczególnie w szkołach wiejskich. W wielu szkołach zajęcia z wf prowadzone są na korytarzach.

Występują **braki wentylacji mechanicznej** w sanitariatach dla dzieci.

W dalszym ciągu istnieje mała ilość placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.

IX. Nadzór nad bezpieczeństwem żywności, żywienia i produktów kosmetycznych

W 2021 r. z **954 obiektów objętych nadzorem** znajdujących się w ewidencji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Końskich **skontrolowano 200 obiektów**, tj.: **20,96%**.

Kontrolą objęto zakłady produkcyjne, zakłady obrotu żywnością, zakłady żywienia zbiorowego otwarte i zamknięte, obiekty ruchome i tymczasowe, środki transportu żywności, jak również produkcję pierwotną.

W skontrolowanych obiektach:

- przeprowadzono łącznie **252 kontrole i rekontrole sanitarne**,
- wydano **128 decyzji administracyjnych (w tym: 100 decyzji merytorycznych oraz 28 decyzji płatniczych)**
- nałożono **11 mandatów karnych na łączną kwotę 5500 zł**.

Najczęściej **stwierdzone nieprawidłowości** w nadzorowanych obiektach w 2021 r. dotyczyły następujących obszarów:

1. W zakresie zarządzania zakładem, kontrolą wewnętrzną i systemami zarządzania bezpieczeństwem żywności w tym prawidłowość procedur i ich realizacja (GHP, GMP, HACCP):

- nie przeprowadzono badania lodów zgodnie z harmonogramem badania gotowego wyrobu w dokumentacji HACCP,
- brak realizacji postanowień procedury dot. szkoleń pracowników,
- brak katalogu wyrobów gotowych z wykazem składników i alergenami wchodzącymi w skład produkowanych wyrobów,
- brak dokumentacji HACCP, brak weryfikacji dokumentacji HACCP,
- nie uaktualniano dokumentacji HACCP, np.: w związku ze zmianą procesu technologicznego czy wprowadzeniem usług cateringowych,
- brak rejestru przychodu i rozchodu substancji dodatkowych stosowanych w zakładzie,
- brak zapisów w ramach kontroli właścicielskiej zgodnie z dokumentacją HACCP (tj.: zapisów dot. mycia i dezynfekcji jaj, powierzchni, itp., przyjęcia środków spożywczych, szkoleń pracowników, temperatury i wilgotności w magazynie surowców – brak termometru i higrometru),
- brak procedury rozdziału czasowego w zakresie obróbki wstępnej mięsa,
- błędnie określono alergeny w jadłospisie, który został opracowany w ramach cateringu do szkół podstawowych,
- podczas kontroli stwierdzano, np.: zamrożone mięso, pierogi, kluski śląskie, itp. zapakowane w woreczki bez znakowania (brak daty przygotowania/zamrożenia, opisu rodzaju mięsa/półproduktu; brak w dokumentacji procedury w zakresie przechowywania gotowych mrożonych wyrobów oraz badań właścicielskich w zakresie przechowywania ww. wyrobów), polewy do lodów podgrzewane w barmarze nie oznakowane datą przelania – brak możliwości określenia terminu przydatności polew,

- przeterminowane środki spożywcze, nieoznakowane wyroby mięsno-wędliniarskie o zmienionych cechach organoleptycznych oraz zamrożone, nieoznakowane różne gatunki mięs;

2. W zakresie stanu techniczno-sanitarnego zakładu:

- niewłaściwy stan higieniczno-sanitarny sufitu w hali produkcyjnej, ścian w magazynie mąki, blatu produkcyjnego wykonanego z drewna, blatu lady chłodniczej,
- skorodowane półki w urządzeniach chłodniczych,
- odpady pokonsumpcyjne usuwane w nieprawidłowy sposób;

3. W zakresie higieny produkcji, dystrybucji i sprzedaży:

- drobny sprzęt pomocniczy, sprzęt produkcyjny - niezabezpieczone przed wtórnym zanieczyszczeniem, złożone, np. pod zlewozmywakiem,
- brak bieżącej, ciepłej wody przy umywalce do mycia rąk oraz przy stanowisku do mycia drobnego sprzętu, brak środka do dezynfekcji rąk, mydło antybakteryjne po terminie przydatności,
- środki spożywcze wymagające przechowywania w warunkach chłodniczych złożone na półce w temperaturze pokojowej, przerwany ciąg chłodniczy dla środków spożywczych wymagających szczególnych warunków przechowywania,
- brak odzieży ochronnej oraz orzeczenia do celów sanitarno-epidemiologicznych pracownika,
- brak zachowanej segregacji asortymentowej w urządzeniu chłodniczym, półprodukty nie zabezpieczone przed wtórnym zanieczyszczeniem,
- półprodukty przechowywane w opakowaniach nie przeznaczonych do kontaktu z żywnością,
- opakowania i materiały przeznaczone od kontaktu z żywnością, np.: opakowania tekturowe na ciasta, opakowania styropianowe jednorazowego użytku służące do wydawania posiłków na wynos nie zabezpieczone przed wtórnym zanieczyszczeniem, tj.: złożone bezpośrednio na podłodze, w pomieszczeniu obróbki wstępnej mięsa,
- ilość artykułów spożywczych oferowana do sprzedaży detalicznej w pomieszczeniach sklepu za mała w stosunku do powierzchni sklepu,
- brak warunków do sprzedaży świeżych warzyw i owoców,
- brak higienicznych warunków rozważania i sprzedaży artykułów spożywczych brudnych i czystych,
- „wytlóczki” po jajach spożywczych oraz kontener zewnętrzny na odpady komunalne złożone przy pomieszczeniu produkcyjnym,
- zbędny, nieużywany sprzęt (skorodowane blaszki, drobny sprzęt AGD, puste słoiki, puste wiaderka po surowcach) złożony w pomieszczeniu obróbki wstępnej mięsa oraz w magazynie artykułów sypkich,
- surowce złożone bezpośrednio na podłodze,
- pomieszczenia zakładu wykorzystywane niezgodnie z przeznaczeniem, np.: zmywalnia naczyń wykorzystywana jako pomieszczenie magazynowe dla zbędnego sprzętu,
- procesy technologiczne w zakresie obróbki wstępnej mięsa (rozbijanie mięsa) odbywały się przy stanowisku do mycia drobnego sprzętu.

Analizując ustalenia kontrolne z lat ubiegłych stwierdza się, że stan w zakresie sanitarno – higienicznym w obiektach będących pod nadzorem PPIS w Końskich jest na zadowalającym poziomie.

Działania podejmowane w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego żywności, żywienia i produktów kosmetycznych:

- ➔ W celu oceny bazy żywnościowo-żywieniowej zlokalizowanej w miejscowościach wypoczynkowych i na trasach turystycznych w letnim sezonie turystycznym skontrolowano ogółem 17 obiektów. Za nieprawidłowości sanitarno-higieniczne nałożono w 6 obiektach mandaty karne na łączną kwotę 1700 zł.
- ➔ Przeprowadzono 13 kontroli obiektów wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży w trakcie trwania ww. wypoczynku. Podczas jednej kontroli stwierdzono nieprawidłowości, za które nałożono mandat karny w wysokości 500 zł.
- ➔ W ramach Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (RASFF) w 2021r. w związku z 125 powiadomieniami alarmowymi (podjęte 20) oraz 78 powiadomieniami informacyjnymi (podjęte 14) przeprowadzono ogółem 24 kontrole i 116 rozmów telefonicznych (brak powiadomień news w 2021r.). Wycofano z rynku niebezpieczne produkty w ramach powiadomień.
- ➔ Wykonano 453 pomiary temperatur w zakresie kontroli zachowania ciągłości łańcucha chłodniczego w 84 obiektach. Nie stwierdzono nieprawidłowości w ww. zakresie.
- ➔ Dokonano w 6 zakładach 7 pomiarów jakości tłuszczów smaźalniczych za pomocą testu jakości tłuszczów do głębokiego smażenia. Pobrano 1 próbkę tłuszczu smaźalniczego w kierunku zawartości związków polarnych, próbka kwestionowana. Przekroczona zawartość związków polarnych > 25% TPM. Wynik niezgodny z § 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 25 września 2012 w sprawie określenia maksymalnych poziomów substancji zanieczyszczających, które mogą znajdować się w tłuszczach stosowanych do smażenia oraz kryteriów dla metod analitycznych stosowanych do ich określenia.
- ➔ Podczas przeprowadzonych kontroli sanitarnych **zakwestionowano i wycofano z obrotu środki spożywcze na łączną kwotę: 6801,02 zł**, w tym:
 - środki spożywcze nieoznakowane – na kwotę: 732,16 zł,
 - środki spożywcze niewłaściwej jakości zdrowotnej – na kwotę: 160,00 zł,
 - środki spożywcze przeterminowane – na kwotę: 483,86 zł,
 - nieprawidłowe przechowywanie środków spożywczych – na kwotę: 230zł,
 - środki spożywcze wycofane w systemie RASFF – na kwotę: 5195,00zł.
- ➔ W 2021r. ogółem **dokonano oceny teoretycznej 20 jadłospisów dekadowych, w tym 2 oceny dekadowe w oparciu o program komputerowy "WIKT 4.**
Ocenione jadłospisy w **10 przypadkach budziły zastrzeżenia**, w tym:

5 jadłospisów w przedszkolach, 1 jadłospis w szkole, 1 jadłospis w szpitalu, 2 jadłospisy w stołówce w zakładzie specjalnym, 1 jadłospis w domu dziecka i młodzieży.

Stwierdzone błędy w jadłospisach w przedszkolach i szkole stanowiły wskazówki do poprawy planowanych jadłospisów w zakresie przestrzegania *rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 27 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży z tych jednostkach*. Oceny jadłospisów wraz z zaleceniami przekazywane są do placówek oświatowo-wychowawczych. W sytuacji bardzo złej oceny przekazywane są informacje do organu założycielskiego placówki oświatowo-wychowawczej. W roku 2021 nie przekazywano informacji dot. złego sposobu żywienia w przedszkolach/szkołach do organu założycielskiego jakim jest Burmistrz Miasta i Gminy Końskie.

➔ W ramach **nadzoru nad żywnością prozdrowotną** w tym **suplementami diety** przeprowadzono:

- **8 kontroli tematycznych (w sklepach spożywczych – 5, w aptekach/sklepach zielarskich - 2)**, skontrolowano i oceniono **8 preparatów** pod względem prawidłowości stosowania przez przedsiębiorców oznakowania; w powyższym obszarze nie stwierdzono nieprawidłowości,

- poddano ocenie znakowania/prezentacji i reklamy zamieszczonych na stronie internetowej nadzorowanych przedsiębiorców **8 preparatów - suplementów diety**, nie stwierdzono nieprawidłowości ww. obszarze.

Ponadto na bieżąco kontrolowano suplementy diety oferowane do sprzedaży za pośrednictwem stron internetowych oraz portalu allegro przez firmy znajdujące się na terenie powiatu koneckiego.

➔ W roku sprawozdawczym 2021r. pobrano do badania chemicznego w ramach UK/M 3 próbki wyrobów do kontaktu z żywnością, tj.:

- „Talerz Bailango Bio 35%” - w kierunku migracji specyficznej formaldehydu do 30g/; kwasu octowego – próbka niekwestionowana,

- „Kubek ceramiczny” - w kierunku migracji ołowiu i kadmu - próbka niekwestionowana,

- „Łopatka kuchenna” - w kierunku PAAs - suma pierwszorzędnych amin aromatycznych – próbka niekwestionowana.

➔ W ramach urzędowej kontroli i monitoringu pobrano do badania fizyko-chemicznego i mikrobiologicznego ogółem **174 próbki**. Nie pobierano próbek kosmetyków.

2 próbki kwestionowane: 1 próbka - przekroczenie związków polarnych w tłuszczu smażalniczym; 1 próbka w kierunku GMO, kwestionowana za znakowanie.

W 2021r. na terenie powiatu koneckiego w zakresie wzmożonego nadzoru nad legalnością wprowadzanej do obrotu żywności pochodzenia zwierzęcego oraz zagospodarowywania odpadów pochodzenia zwierzęcego w obiektach żywnościowo-żywnościowych zlokalizowanych na targowiskach i bazarach pod kątem możliwości nielegalnego wprowadzania do obrotu mięsa w związku z poważną sytuacją związaną z możliwością niekontrolowanego rozprzestrzeniania się afrykańskiego pomoru świń przez nielegalne wprowadzanie do obrotu mięsa i produktów z mięsa wieprzowego i dzików, skontrolowano następujące obiekty:

- 23 obiektów żywienia zbiorowego,
- 15 sklepów spożywczych.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości w ww. zakresie:

- niewłaściwe przechowywanie odpadów, odpady nie usuwane na bieżąco z pomieszczeń produkcyjnych,
- brak w dokumentacji GHP/GMP umowy z firmą odbierającą zużyty tłuszcz smaźalniczy, brak potwierdzeń z odbioru zużytego tłuszczu smaźalniczego,
- w urządzeniu mrozącym stwierdzono mięso zapakowane w woreczki foliowe, bez znakowania (mięso wieprzowe, wołowe, drobiowe). Stwierdzono brak identyfikowalności zamrożonych mięs,
- nie przedłożono dokumentacji, która pozwala na odtworzenie drogi produktu i jego identyfikację,
- nieoznakowane wędliny o zmienionych cechach organoleptycznych (znacznie wysuszona powierzchnia wędlin, niespecyficzny zapach),
- w urządzeniu mrozącym stwierdzono różne gatunki mięs (wieprzowina, mięso drobiowe, mięso wołowe, podroby) zapakowane w woreczki jednorazowego użytku bez oznakowania. Stwierdzono brak identyfikowalności zamrożonych mięs i wędlin – nie przedłożono dokumentacji, która pozwala na odtworzenie drogi produktu i jego identyfikację,
- w urządzeniu chłodniczym w zamkniętej komorze stwierdzono różnego rodzaju wędliny i przetwory mięsne bez oznakowania (częściowo wyschnięte, część zapleśniała, o nieswoistym zapachu co świadczy, że przez dłuższy czas były przechowywane w komorze chłodniczej. Ww. odpady złożone w sąsiedztwie produktów pełnowartościowych,
- brak w dokumentacji HACCP procedury w zakresie zagospodarowania odpadów pokonsumpcyjnych,
- niewłaściwe usytuowanie kontenera zewnętrznego na odpady komunalne - na wprost pieca konwekcyjno-parowego(ok. 1,5m odległości),

Podczas ww. kontroli za stwierdzone nieprawidłowości nałożono 5 mandatów na kwotę 3300zł. Ponadto wydano 3 decyzje merytoryczne oraz 5 decyzji płatniczych.

W 2021 r. do PSSE w Końskich wpłynęło 7 **interwencji konsumentów**. Przeprowadzone w obiektach kontrole potwierdziły zasadność 4 wniesionych interwencji, 2 interwencje okazały się bezzasadne, 1 interwencja nie dotyczyła obiektu żywnościowego, a opakowania produktu i jego zawartości.

X. Promocja zdrowia i oświata zdrowotna

Państwowa Inspekcja Sanitarna pełni ważną rolę w zakresie promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej. To dzięki tym zadaniom Inspekcja Sanitarna przestaje się już kojarzyć jedynie z kontrolami w obiektach. Pomimo tego, że mamy już XXI wiek, nadal w naszym społeczeństwie istnieje potrzeba popularyzowania zasad higieny, racjonalnego żywienia, zdrowego stylu życia, szczepień ochronnych, czy metod zapobiegania chorobom zakaźnym. I taką właśnie misję edukacji zdrowotnej realizuje Państwowa Inspekcja Sanitarna.

Promocja Zdrowia i Oświata Zdrowotna realizuje działania wynikające z **Narodowego Programu Zdrowia** oraz aktualnej oceny sytuacji epidemiologicznej i potrzeb środowiskowych.

PPIS w Końskich na szeroką skalę **sprawuje działalność oświatową i promocję zdrowia**. Bardzo ważnym elementem w zakresie promowania zdrowego stylu życia i wszelkich kampanii prozdrowotnych jest **współpraca międzyinstytucjonalna**, tj. z samorządami lokalnymi i innymi jednostkami, co umożliwia przeprowadzenie wielu działań.

W 2021 r. realizowano ogólnopolskie programy edukacyjne oraz interwencje nieprogramowe. W realizacji powyższych zadań współpracowano z organizacjami, instytucjami oraz placówkami szkolnymi, m.in.:

- Samorząd lokalny – wspieranie inicjatyw prozdrowotnych Państwowej Inspekcji Sanitarnej;
- Przedszkola, szkoły podstawowe i ponadpodstawowe – realizacja programów prozdrowotnych Państwowej Inspekcji Sanitarnej, inne inicjatywy dot. działania placówek oświatowo-wychowawczych (przekazywanie materiałów, poradnictwo i instruktaże, itp.);
- Podmioty wykonujące działalność leczniczą (przekazywanie materiałów edukacyjnych).

W każdym roku sprawozdawczym realizowane są programy i kampanie zdrowotne, o zasięgu krajowym, a także wojewódzkim i powiatowym.

PSSE w Końskich w ramach promocji zdrowia w roku 2021 realizowała **10 interwencji programowych (6 programów krajowych i 4 programy wojewódzkie)** oraz wzięła udział w **interwencjach nieprogramowych**.

W ramach promocji zdrowia w roku 2021 realizowano **programy krajowe**, m.in.: „Trzymaj Formę!”; Program przedszkolnej edukacji antytytoniowej: „Czyste powietrze wokół nas”; Program edukacji antytytoniowej dla uczniów klas IV szkoły podstawowej: „Bieg po zdrowie”; „Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS”; Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych - Program „ARS, czyli jak dbać o miłość?”; Ogólnopolski program

edukacyjny dla przedszkoli „Skąd się biorą produkty ekologiczne”. **Programy wojewódzkie**, m.in.: Program edukacji antytytoniowej dla uczniów klas I-III szkół podstawowych: „Nie pal przy mnie, proszę”; Program edukacji antytytoniowej dla uczniów starszych klas szkoły podstawowej; „Znajdź właściwe rozwiązanie”; „Znamię! Znam je?”; „Wybierz życie, pierwszy krok” - poświęcony profilaktyce zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV).

Wzięto udział w **różnych interwencjach nieprogramowych**, m.in.: Akcja zimowa i letnia „Zdrowe i Bezpieczne Wakacje”; Profilaktyka nowotworów; Profilaktyka używania narkotyków, w tym środków zastępczych; Profilaktyka antytytoniowa; Interwencje wynikające z aktualnej sytuacji epidemicznej, Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach, tj. w 2021 roku podjęto szereg działań w związku z profilaktyką chorób zakaźnych. Dystrybuowano ulotki dotyczące grypy do ośrodków zdrowia (ogółem 600 odbiorców). Dystrybuowano materiały edukacyjne dotyczące koronawirusa SARS-CoV-2 i szczepień p/COVID-19 do placówek oświatowych, zakładów pracy, podmiotów leczniczych, środków transportu publicznego, udzielano porad, przeprowadzono setki rozmów telefonicznych (ogółem 25285 odbiorców).

Podsumowanie

Państwowa Inspekcja Sanitarna działająca na terenie powiatu koneckiego w roku 2021 kontynuowała wykonywanie działań nadzorowanych określonych *ustawą z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej*.

Głównym celem działalności Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Końskich w roku 2021 było działanie na rzecz zapobiegania powstawaniu chorób, szczególnie chorób zakaźnych i zawodowych poprzez sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego w zakresie zdrowia publicznego w oparciu o analizę ryzyka zagrożenia zdrowia i życia, a także promowanie zdrowego stylu życia, nadzór nad bezpieczeństwem żywności i żywienia, bezpieczeństwem zdrowotnym wody, oraz chemikaliami. Realizacja przyjętych w 2021 roku głównych kierunków działania, służyła **zapewnieniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa sanitarnego powiatu koneckiego** i była wynikiem przyjętych przez Polskę i Unię Europejską strategii w obszarze bezpieczeństwa zdrowotnego, jak również występujących zagrożeń.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Końskich w roku 2021 realizował działania w zakresie zapobiegania szerzeniu się wirusa, zwalczania koronawirusa SARS-CoV-2 powodującego chorobę COVID-19, ze względu na trwający od dnia 20 marca 2020 r. stan epidemii na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2. Działania kontrolne zgodnie z harmonogramem kontroli wykonywane były w ograniczonym zakresie, z zachowaniem rygoru sanitarnego. Ponadto prowadzone były wzmożone wizytacje obiektów w zakresie przestrzegania przepisów przeciwepidemicznych.

Informacje zawarte w niniejszym raporcie wskazują, że bezpieczeństwo sanitarne ludności powiatu koneckiego stoi na dobrym poziomie. Służby sanitarne obejmują działaniem różne dziedziny życia mieszkańców oraz współpracują z innymi jednostkami nadzorującymi. W wyniku działalności Państwowego Powiatowego Inspektora w Końskich wzrasta ponadto świadomość społeczeństwa odnośnie zagadnień sanitarno – epidemiologicznych. Działania nadzоровe prowadzone były równoległe z działaniami o charakterze profilaktyki inwestycyjnej oraz promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej.